

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΑΝΤΙΑΗΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΧΕΙΟΥ ΜΑΣΤΙΤΙΔΟΣ

Υπό

Δρος ΠΑΝ. ΑΝΤ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχει αύξησθῆ ἡ συχνότης τῶν σταφυλοκοκκικῶν λοιμώξεων τῶν ἀσθενῶν, τῶν νοσηλευμένων σὲ μεγάλα νοσηλευτικὰ κέντρα, συνήθως δὲ αὐταὶ ἐμφανίζονται ὡς λίαν τοξικοὶ τύποι, ἀνθεκτικοὶ στὴν πενικιλίνη καὶ τὰ ἄλλα ἀντιβιοτικά. Ἀνάλογη αὐξήσει τῆς συχνότητος παρουσίασαν καὶ οἱ σταφυλοκοκκικὲς φλεγμονές τοῦ μαστοῦ κατὰ τὴν λοχεία, γι' αὐτὸ καὶ ἔδωσαν ἀφορὴν νὰ μελετηθοῦν καὶ νὰ ἀναθεωρηθοῦν οἱ ἀπόψεις μας σχετικὰ μὲ τὴν παθογένεια τῆς ἐπιλοχείου μαστίτιδος.

Ὡς γνωστόν, ἡ κλασσικὴ ἀποψὶς τῆς μολύνσεως τοῦ μαστοῦ εἶναι ὅτι τὰ μικροβία, συνήθως οἱ σταφυλόκοκκοι, μεταφέρονται μέχρις αὐτοῦ μὲ τὰ μολυσμένα χέρια τῶν βοηθητικῶν προσώπων ἢ τῆς ἰδίας τῆς λεχωίδος ἀπὸ τὰ λόγια ἢ ἄλλες πηγές. Θύρα εἰσόδου τῶν μικροβίων πιστεύαμε ὅτι ἀποτελοῦν συνήθως οἱ ραγάδες τῆς θηλῆς. Ἐν τούτοις, ἀπὸ παρατηρήσεις πού ἔγιναν τὸν τελευταῖο καιρὸ ἀπεδείχθη ὅτι στὶς περισσότερες περιπτώσεις δὲν ὑπῆρχε οἰοδῆποτε σύμπτωμα ἢ ἀλλοίωσις ἀπὸ τὸν μαστὸ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς λεχωίδος ἐκ τοῦ Νοσοκομείου.

Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ ἄλλες παρατηρήσεις ἢ ἐπιστημονικὴ σκέψις στράφηκε πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις. Βρέθηκε, δηλαδῆ, ὅτι οἱ ράθωνες τῶν νεογνῶν τῶν γεννηθέντων σὲ μεγάλα Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα, φιλοξενούσαν σταφυλοκόκκους ἤδη 3-4 ἡμέρες μετὰ τὴν γέννησίν των, ἐνῶ κατὰ τὴν

ἀναχώρησίν των ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖο ἀπετέλουν κατὰ τὸ πλεῖστον φορεῖς σταφυλοκόκκων ἀνθεκτικῶν εἰς τὴν πενικιλίνην. Προφανῶς πηγὴ μολύνσεως τῶν νεογνῶν ἦτο τὸ νοσηλευτικὸ προσωπικὸ ἢ τὰ ἄλλα νεογνά, ὄχι ὅμως οἱ μητέρες των.

Πρῶτοι οἱ Duncan καὶ Walker (1942) σκέφθησαν ὅτι οἱ σταφυλόκοκκοι αὐτοὶ ἐναποτίθεντο πιθανῶς κατὰ τὸν θηλασμὸ διὰ τῶν γακτοφόρων πόρων εἰς τὸν μαστὸ καὶ ἐκεῖ ἐπολλαπλασιάζοντο προτοῦ ξαναγαυρίσουν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πάλι στὸ νεογνόν. Ὁ Colbeck (1949) ἠρέυνησε 160 περιπτώσεις μαστίτιδος καὶ κατέληξε εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι μολυσμένες ρινικὲς ἐκκρίσεις εἶναι δυνατόν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν ρινοφάρυγγα εἰς τὸ στόμα τοῦ νεογνοῦ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ δι' ἀναγωγῆς νὰ εἰσέλθουν στοὺς γαλακτοφόρους πόρους κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θηλασμοῦ.

Τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ μέχρι τῆς ἀναπτύξεως τῆς μαστίτιδος ποικίλλει. Σπάνια ἡ μαστίτις παρουσιάζεται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νοσηλείας τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς λοχείας, ἐνῶ ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἀποστήματος κυμαίνεται ἀπὸ τῆς 15ης μέχρι τῆς 35ης ἡμέρας. Ὁ Soltau (1962) σὲ πρόσφατη ἔρευνα τοῦ θέματος ἔλαβε καλλιέργειες ἀπὸ τὸν ρινικὸν βλενογόνον τῶν νεογνῶν ἀμέσως μετὰ τὸν τοκετὸ καὶ ἐν συνεχείᾳ δις τῆς ἐβδομάδος. Παρατήρησε, λοιπόν, ὅτι ἐνῶ εἰς οὐδένα νεογνὸν ἀνευρέθη παθογόνον μικροβίον τὴν πρώτη ἡμέρα, ἀνεπτύχθησαν ἀποικίαι σταφυλο-

κόκκων τὴν 3ην καὶ τὴν 5ην ἡμέραν. Οἱ σταφυλοκόκκοι ἀνῆκον εἰς τὸν τύπον τῶν φάγων 80, ἦσαν λίαν δραστικοὶ καὶ εὐαίσθητοι μόνον εἰς τὴν χλωραμφενικόλην καὶ τὴν ἐρυθρομυκίνην, ἀνθεκτικοὶ δὲ εἰς τὴν πενικιλίνην καὶ τὶς τετρακυκλίνες. Στὶς περιπτώσεις πού ἐξεδηλώθη μαστίτις καὶ ἀπόστημα, ἐγένετο καλλιέργεια τοῦ πύου, παρετηρήθη δὲ ὅτι ἀνεπτύχθη τὸ ἴδιο στέλεχος σταφυλοκόκκου πού εἶχε ἀναπτύχθῃ στὴν καλλιέργεια τοῦ ρινικοῦ ἐκκρίματος τοῦ ἀντιστοίχου νεογνοῦ.

Μετὰ τὶς ἀνωτέρω ἐρευνες κατέστη πλέον σαφές ὅτι τὰ νεογνά στὶς περιπτώσεις μαστίτιδος ὑπόκεινται στὸν κίνδυνον τῆς ἀναπτύξεως πνευμονίας ἢ ἀποστήματος τοῦ πνεύμονος διὰ τῆς εἰσροφῆσεως τοῦ μολυσμένου γάλακτος εἰς τὸ ἀναπνευστικὸ δένδρον. Καὶ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει δύο τέτοιες χαρακτηριστικὰς περιπτώσεις πού κατέληξαν στὸν κεραυνοβόλο θάνατον τοῦ νεογνοῦ.

Φυσικὰ, μετὰ τὴν στροφή τῶν ἀντιλήψεων μας ἐπὶ τῆς παθογενείας τῆς μαστίτιδος εἰσῆχθησαν νέα μέτρα γιὰ τὴν πρόληψιν τῆς νόσου. Κατ' ἀρχὴν θὰ πρέπει νὰ τονισθῇ ἡ σχολαστικὴ τήρησις τῆς ἀσηψίας καὶ ἀντισηψίας ἐκ μέρους τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ. "Ὅλο τὸ προσωπικὸ πού ἀσχολεῖται μετὰ τὴν νοσηλείαν τῶν νεογνῶν καὶ τῶν λεχωίδων πρέπει νὰ ὑπόκειται σὲ λεπτομερῆ ἔλεγχον διὰ τῆς καλλιεργείας τοῦ ρινοφαρυγγικοῦ ἐκκρίματος, οἱ φορεῖς δὲ παθογόνων σταφυλοκόκκων νὰ ἀποκλειώνται ἀπὸ τὶς αἵθουσας τοκετῶν καὶ τὰ τμήματα λεχωίδων. Ἐπίσης οἱ ἀσθενεῖς, οἱ μολυσμένους ἀποδεικνύμενους μετὰ τοξικὸν στέλεχος, πρέπει νὰ ἀπομονοῦνται. Ἡ φροντίδα γιὰ τὸ στήθος εἶναι βέβαια βασικῆς σημασίας, καθὼς καὶ ἡ ἀποφυγὴ συμφορῆσεως τοῦ μαστοῦ διὰ τῆς καλῆς ἐκκενώσεως αὐτοῦ ἢ διὰ τῆς χορηγήσεως μικρῶν δόσεων θυλακίνης σὲ περίπτωσιν γαλακτικῆς πλημμύρας. Ἐτσι ἀποφεύγονται οἱ τοπικοὶ προδιαθετικοὶ παράγοντες γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σταφυλοκόκκων.

Ἐν τούτοις, σὲ περιπτώσεις αὐξήσεως τῶν κρουσμάτων μαστίτιδος σὲ ἓνα Νοσο-

κομεῖο ὑπὸ μορφήν ἐπιδημίας, τὰ ἀνωτέρω μέτρα δὲν ἐπαρκοῦν. Σήμερα χρησιμοποιοῦνται συμπληρωματικῶς μερικὲς νεώτερες μέθοδοι, βασιζόμενες στὶς ἀνωτέρω ἀντιλήψεις. Ἐτσι ἓνα συχνὸν μέτρο εἶναι ἡ κατάργησις τοῦ θηλασμοῦ καὶ ἡ διατροφή τοῦ νεογνοῦ μετὰ μπιμπερόν. Βέβαια ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ριζικὴ, καὶ ἐπειδὴ καταργεῖ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ θηλασμοῦ ἐπιδέχεται μεγάλην συζήτησιν. Ὅμως ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀποδεικνύει τὴν σχέσιν τοῦ θηλασμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως μαστίτιδος.

Ἐξ ἄλλου, λαμβάνονται μέτρα γιὰ τὴν παρεμπόδισιν τῆς μεταδόσεως τῆς μόλυνσεως ἀπὸ τὰ νεογνά. Χρησιμοποιοῦνται γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἀντισηπτικὲς κόνειες περιέχουσες συνήθως ἐξαχλωραφαίνη, μετὰ τὶς ὁποῖες ἐπιπάσσονται ὁ κορμός, οἱ γλουτοί, τὸ περῖνεον, οἱ μηροβουβωνικαὶ πτυχῆς, οἱ μασχάλας, ὁ ὄμφαλός τοῦ νεογνοῦ μετὰ κάθε ἀλλαγὴ τῶν ἐνδυμάτων του. Οἱ κόνειαι αὗται, ἐνῶ δὲν ἐρεθίζουν τὸ δέρμα, περιορίζουν σημαντικὰ τὴν σταφυλοκοκκικὴ μόλυνσιν τοῦ νεογνοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου τὴν συχνότητα τῆς μαστίτιδος.

Πάντως καὶ μετὰ τὴν ἀγωγή αὕτη ἀπεδείχθη ὅτι 40% τῶν νεογνῶν τῶν ἐξερχομένων τοῦ Νοσοκομείου, ἐξακολοθοῦν νὰ φέρουν εἰς τὸν ρινικὸν βλεννογόνον παθογόνους σταφυλοκόκκους. Γι' αὐτὸ συνιστᾶται ἐπιπροσθέτως ἡ ἐφαρμογὴ εἰς τοὺς ρῶθνας τοῦ νεογνοῦ κρέμας περιεχοῦσης ἀντιβιοτικῆς. Ἐτσι ἡ συχνότης τῶν φορέων κατέρχεται εἰς 10%. Ἐν τούτοις ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου αὐτοῦ συχνὰ παραμελεῖται.

Τέλος, ἡ πλέον μοντέρνα μέθοδος τῆς παρεμπόδισεως τῆς μεταδόσεως τῶν μικροβίων εἶναι ὁ ψεκασμὸς τῶν θαλάμων (Spray) μετὰ ὑγρὰ πού περιέχουν ἀντιβιοτικὰ. Πρῶτοι οἱ Eleck καὶ Fleming (1960) εἶχαν τὴν ἰδέαν νὰ χρησιμοποιήσουν ἓνα συνθετικὸν παράγωγον τῆς πενικιλίνης ἀτοξικὸν καὶ δραστικὸν κατὰ τῶν ἀνθεκτικῶν σταφυλοκόκκων, τὸ BRL. 1241. Ὁ ψεκασμὸς τοῦ ἀέρος τῶν θαλάμων τῶν λεχωίδων διὰ τῶν ἀνωτέρω φαρμάκων ἀπέδειξεν ὅτι ἀναστέλλει τὴν ἀλυσιωτὴ ἀνάπτυξιν καὶ περιορίζει τὴν ἐποίκισιν τοῦ

ρινικοῦ βλενογόνου τῶν νεογνῶν. Τὸ μέτρο τοῦτο εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιο τῶν παρατηρήσεων, ἐφ' ὅσον δὲ ἀποδειχθῆ πράγματι δραστικό, θὰ συμβάλλῃ στὸν περιορισμὸ τῶν μαστιτίδων. Γιὰ τὴν ὥρα πάν-

τως πρακτικὸ μέτρο παραμένει ἡ σχολαστικὴ τήρησις τῶν νόμων ἀσχηφίας καὶ ἀντισχηφίας ἐκ μέρους τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ, τόσο στὶς αἰθούσας τοκετῶν ὅσο καὶ στὰ τμήματα τῶν λεχωίδων.

ΔΥΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΛΗΨΙΝ ΜΑΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΝΟΜΙΑΤΡΟΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 27150/14366

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου 1962

Πρὸς
Ἀπάσας τὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ ἡμῶν
Ἰδιωτικὰς Κλινικάς

Θέμα: Σχετικῶς μὲ πρόσληψιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑμῶν Μαιῶν.

Πλειστάκις διεπιστώθη ὅτι διάφοροι Κλινικαὶ προσλαμβάνουσι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Διπλωματούχουσι Μαιαίς, αἰτίων ὅμως ἄλλαι μὲν δὲν ὑπέστησαν τὴν μεταπτυχιακὴν ἐτήσιαν ἀσκήσιν εἰς εἰδικὸν ἴδρυμα, πλείσται δὲ ἐκτὸς τῆς ἀσκήσεως δὲν ὑπηρετήσαν ἐπὶ τριετίαν ἢ καὶ οὐδόλως εἰς τὴν ὑπαιθρον, ὡς ὑποχρεοῦνται βάσει τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 2593/53 «Περὶ ἀσκήσεως τοῦ Μαιευτικοῦ Ἐπαγγέλματος».

Τοῦτο ὅμως εἶναι σαφῆς παρανομία, τόσον ἐκ μέρους τῶν Μαιῶν, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῶν κλινικαρχῶν, ὡς ἐργοδοτῶν.

Φέροντες εἰς γνῶσιν ὑμῶν τὰς ἐκ τοῦ μνησθέντος Ν.Δ. 2593/53 ἄρθρον 8 ὑποχρεώσεις τῶν Μαιῶν, ἐντελλόμεθα ὅπως γνωρῖσητε ἡμῖν, ἄνευ καθυστέρησεως, τὸ ὄνομα τε πᾶν ὄνομα τῶν τυχόντων ὑπηρετούσων παρ' ὑμῖν Μαιῶν, ὡς καὶ ἐὰν αὐταὶ ὑπέστησαν τὴν κατὰ Νόμον ἐτήσιαν μεταπτυχιακὴν ἀσκήσιν, καθὼς καὶ τὴν τριετὴ ἐν ὑπαιθρῷ ὑπηρεσίαν.

Ἐν ἀρνητικῇ περιπτώσει, ὑποχρεοῦσθε ὅπως προβῆτε εἰς τὴν ἄμεσον ἀπόλυσιν τῶν παρανόμως προσληφθεισῶν Μαιῶν. Ἐφ' ὅσον ὅμως αὐταὶ ἔχουν ἐκπληρώσει τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου ὑποχρεώσεις τῶν μεταπτυχιακῶς, τότε παραμένουσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑμῶν ὑποχρεωτικῶς δέον κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐργασίας τὸν νὰ φέρουσι τὴν ἐπιβεβλημένην στολὴν τῶν, ὡς καὶ τὸ σῆμα τῆς Σχολῆς ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεφοίτησαν.

Ἡ ἐντολὴ ἡμῶν ἀποβλέπει προδήλως ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων τῶν Μαιῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πληρεστέραν καὶ ἀποδοτικωτέραν ἐξυπη-

ρέτησιν ὑμῶν διὰ πειραμένων καὶ καλῶς μορφωμένων Μαιῶν.

Ἡ συνδρομὴ ὑμῶν καὶ ἡ συμπαράστασις σας ἐν προκειμένῳ, ἐκτὸς τῆς ἐκπληρώσεως νομίμων ὑποχρεώσεων, συμβάλλει θετικῶς εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς Πολιτείας πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὁ Διευθυντὴς
τοῦ Ὑγειονομικοῦ Κέντρου Ἀττικῆς
Νομιάτρος Θ. ΚΑΤΣΑΚΟΣ

✱

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30ῇ Νοεμβρίου 1962

Πρὸς ἅπαντα τὰ Γενικὰ Νοσοκομεῖα

Ἄριθ. Πρωτ. Ε3γ/4672/734

Ἄριθ. Ἐγκ. 857

Θέμα: Περὶ πρόσληψεως Μαιῶν.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς ὅπως, προκειμένου νὰ προσλάβητε Μαιαίς διὰ τὸ ὑμέτερον Νοσοκομεῖον, ἔχετε ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 2593/53 «Περὶ ἀσκήσεως τοῦ Μαιευτικοῦ ἐπαγγέλματος», καθ' ἃς ἀπαιτεῖται πρότερον ἐνιαυσία ἀσκήσις καὶ τριετὴς ἐν ὑπαιθρῷ ὑπηρεσία τῶν Μαιῶν πρὸ τοῦ διορισμοῦ τῶν.

Μόνον μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὡς ἄνω ὑποχρεώσεων τῶν δικαιοῦνται ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἐπιβάλλεται ὅθεν, πρὸς ἀποφυγὴν καταστρατηγήσεων τῶν κειμένων διατάξεων, ὅπως τὰ Νοσοκομεῖα κατὰ τὴν πρόσληψιν Μαιῶν ζητῶσιν παρ' αὐτῶν τὴν προσκόμισιν ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος, ἵνα οὕτω πιστοποιηθῆ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 2593/53.

Θέλουμεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι τὰ Νοσοκομεῖα θὰ ἐφαρμόσωσι πιστῶς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, ὥστε νὰ μὴ στερῆται ἡ ὑπαιθρος τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Μαιῶν, καὶ ἵνα μὴ ὑποχρεωθῶμεν νὰ συμπληρώσωμεν τὴν κειμένην νομοθεσίαν δι' ἐπιβολῆς ποινῶν εἰς τοὺς παραβάτας.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Ὑγιεινῆς
ΗΛ. ΜΑΥΡΟΥΛΙΔΗΣ